

Overzicht van beschikbare c.q. nog op te stellen praktijkcodes per 1 september 2025

Code	Titel	Status ¹	Jaar van uitgave	Jaar van de reguliere revisie of nieuwe vaststelling	Betrokken themagroep(en) uit het onderzoeksprogramma Waterwijs	Opmerking(en)
PCD 1 (serie van 8 delen)	Hygiënecode Drinkwater	-				Het gaat om (i) vijf delen die het karakter van een ‘naslagwerk’ hebben en (ii) drie daarop gebaseerde werkboekjes (voor procesoperators en/of monteurs).
PCD 1-1	Hygiënecode Drinkwater; <i>Deel 1: Algemeen</i>	verbindend: de praktijkcode wordt expliciet genoemd in Artikel 21 van het Drinkwaterbesluit	2024	2028	Biologische Veiligheid + Bronnen + Chemische Veiligheid + Distributie + Watersysteem en Natuur + Zuivering	
PCD 1-2	Hygiënecode Drinkwater; <i>Winning (grondwater, oevergrondwater en water na kunstmatige infiltratie)</i>	voorschrijvend	2016	2026	Biologische Veiligheid + Bronnen + Watersysteem en Natuur	De praktijkcode is op basis van de subtitel dus niet van toepassing voor de winning van oppervlaktewater. In 2025 – 2026 wordt een project uitgevoerd waarbij de verschillende praktijkcodes op het gebied van de winning van (oever)grondwater en kunstmatig geïnfiltreerd water onderling worden afgestemd. De opbrengsten daarvan worden medio 2026 verwacht.
PCD 1-3	Hygiënecode Drinkwater; <i>Deel 3: Bereiding</i>	voorschrijvend	2024	2029	Biologische Veiligheid + Zuivering	

¹ Voor een toelichting op de in deze kolom gehanteerde begrippen, zie na tabel.

PCD 1-4	Hygiënecode Drinkwater; <i>Deel 4: Opslag, transport en distributie</i>	verbindend: de praktijkcode wordt expliciet genoemd in Artikel 21 van het Drinkwaterbesluit	2024	2029	Biologische Veiligheid + Distributie	
PCD 1-5	Hygiëne bij werkzaamheden aan winmiddelen; <i>Werkboekje bij de 'Hygiënecode Drinkwater; Winning'</i>	voorschrijvend	2016	2026	Biologische Veiligheid + Bronnen + Watersysteem en Natuur	In 2025 – 2026 wordt een project uitgevoerd waarbij de verschillende praktijkcodes op het gebied van de winning van (oever)grondwater en kunstmatig geïnfiltreerd water onderling worden afgestemd. De opbrengsten daarvan worden medio 2026 verwacht.
PCD 1-6	Hygiëne bij werkzaamheden in de zuivering; <i>Deel 6: Werkboekje bij de 'Hygiënecode Drinkwater; Deel 3: Bereiding'</i>	voorschrijvend	2024	2029	Biologische Veiligheid + Zuivering	
PCD 1-7	Hygiëne bij werkzaamheden aan het leidingnet; <i>Deel 7: Werkboekje bij de 'Hygiënecode Drinkwater; Deel 4: Opslag, transport en distributie'</i>	voorschrijvend	2025	2030	Biologische Veiligheid + Distributie	
PCD 1-8	Hygiënecode Drinkwater; <i>Deel 8: Hygiënerichtlijnen ontwerp, bouw en renovatie van installaties voor de bereiding van drinkwater</i>	voorschrijvend	2023	2028	Biologische Veiligheid + Zuivering	
PCD 2	Sediment in drinkwaterleidingen; <i>Beoordelen en beheersen</i>	voorschrijvend	2015	2026	Biologische Veiligheid + Distributie	

PCD 3	Richtlijn drinkwaterleidingen buiten gebouwen; <i>Ontwerp, aanleg en beheer (gebaseerd op NEN-EN 805:2000)</i>	bindend: de serie praktijkcodes is qua opzet en inhoud gebaseerd op de Europese norm NEN-EN 805:2000 ‘Watervoorziening – Eisen aan distributiesystemen buitenshuis’	2020	2025	Biologische Veiligheid + Distributie	Ten opzichte van de vorige editie (2017) is in de editie van 2020 uitsluitend hoofdstuk 11 over het beproeven van leidingen op waterdichtheid geactualiseerd. De praktijkcode wordt op basis van een in 2022 opgesteld projectplan in de jaren 2023 tot en met 2025 herzien en daarbij opgesplitst in drie delen. Deel 1 is begin 2024 verschenen en deel 2 begin 2025 (zie onder). Deel 3 (PCD 3-3 ‘Uitvoering’, werktitel) wordt in 2025 opgesteld en kan zonder bijzonderheden begin 2026 tegemoet worden gezien. De bovenliggende Europese norm is in 2022 – 2024 herzien en sinds 1 februari 2025 is de NEN-EN 805:2025 van kracht. Te zijner tijd moet de serie praktijkcodes PCD 3 op deze vigerende editie van de norm worden gebaseerd.
PCD 3-1	Richtlijn drinkwaterleidingen buiten gebouwen (gebaseerd op de norm NEN-EN 805:2000); <i>Deel 1: Algemeen en uitgangspunten</i>		2023	2028		Deel 1 bevat de hoofdstukken 1 tot en met 4, en 9 uit de praktijkcode PCD 3:2020, met inbegrip van de bijbehorende bijlagen.
PCD 3-2	Richtlijn drinkwaterleidingen buiten gebouwen (gebaseerd op de norm NEN-EN 805:2000); <i>Deel 2: Planvorming</i>		2024	2029		Deel 2 bevat de hoofdstukken 7 en 8 uit de praktijkcode PCD 3:2020, met inbegrip van de bijbehorende bijlagen. In het onderdeel ‘Effecten op de omgeving’ van subparagraaf 7.5.3 ‘Risico-analyses: effect van falen’ van § 7.5 ‘Risicobeoordeling’ van hoofdstuk 7 ‘Vervangingsbeslissingen’ van deze praktijkcode komt onder meer schade aan de omgeving en ontgrondingskraters of –kuilen als gevolg van leidingbreuken aan de orde. De omvang van deze ontgrondingskuilen kan worden bepaald via deze berekeningsmethode, waarvoor een spreadsheet beschikbaar is (voor meer achtergronden daarbij, klik hier). De methodiek is gebaseerd op de nationale norm NEN 3651,

						die expliciet in het Drinkwaterbesluit wordt genoemd (in Artikel 21 'Aanleg en herstel transport- en distributienet').
PCD 3-3	Richtlijn drinkwaterleidingen buiten gebouwen (gebaseerd op de norm NEN-EN 805:2000); <i>Deel 3: Uitvoering</i>		2025			Deel 3 zal de hoofdstukken 10 tot en met 15 uit de praktijkcode PCD 3:2020 bevatten, met inbegrip van de bijbehorende bijlagen.
PCD 4	Richtlijn voor systemen voor de opslag van drinkwater; <i>Ontwerp, aanleg en beheer (gebaseerd op NEN-EN 1508:1998)</i>	bindend: de praktijkcode is qua opzet en inhoud gebaseerd op de Europese norm NEN-EN 1508:1998 'Drinkwatervoorziening – Eisen voor systemen en onderdelen voor de opslag van water'	2020	2025	Biologische Veiligheid + Distributie + Zuivering	De publiekrechtelijke regelgeving ten aanzien van de gezondheidskundige aspecten van in situ beton is in deze praktijkcode verwerkt. Er is ook een Excel rekensheet voor de berekening van de capaciteit van een reservoir beschikbaar (Bijlage II van de praktijkcode). De vorige editie was een driedelige serie aan praktijkcodes: • PCD 4-1:2019 'Reservoirs en andere constructies voor drinkwater(bereiding); <i>Deel 1: Algemeen</i>'; • PCD 4-2:2019 'Reservoirs en andere constructies voor drinkwater(bereiding); <i>Deel 2: Beton</i>'; • PCD 4-3:2018 'Reservoirs en andere constructies voor drinkwater(bereiding); <i>Deel 3: Metalen en kunststoffen</i>'. Deze praktijkcode wordt in 2025 herzien. De bovenliggende Europese norm wordt herzien en sinds 1 juni 2024 is er het ontwerp van de herziene norm, zie de webpagina NEN-EN 1508:2024 Ontw. Zodra de definitieve editie beschikbaar is, moet de praktijkcode PCD 4 daarop worden gebaseerd.

PCD 5	De toepassing van leidingmaterialen in met organische stoffen verontreinigde bodems; <i>Permeatie</i>	voorschrijvend	2024	2027	Chemische Veiligheid + Distributie	In subparagraaf 4.6.1 van de praktijkcode is een hyperlink opgenomen naar een Python-programma ten behoeve van permeatieberekeningen voor enkele kunststof leidingmaterialen (hier).
PCD 6	Conditiebepaling voor drinkwaterleidingen	beschrijvend	2016	-	Distributie	In 2022 is een voortraject uitgevoerd in verband met de herziening van deze praktijkcode. Daarbij is geconstateerd dat de in 2016 vastgestelde editie van de praktijkcode is gedateerd, zodat die is ingetrokken. In 2023 – 2024 is een inventarisatie uitgevoerd ten aanzien van beschikbare inspectietechnieken en de mogelijkheden daarvan voor de drinkwaterbedrijven. De opbrengst daarvan ('Roadmap kennisontwikkeling conditiebepaling leidingen', rapport KWR 2024.075) is in juni 2024 beschikbaar gekomen. Voor een vervolg daarop is sinds 2025 een Contactgroep Conditiebepaling Leidingen actief (financiering door drinkwaterbedrijf Vitens).
PCD 7	Controlemethodiek brandkranen	voorschrijvend	2022	2027	Biologische Veiligheid + Distributie	
PCD 8	Protocol referentiedocument AMVD	bindend: de AMVD (Analyse Microbiologische Veiligheid Drinkwater) wordt expliciet genoemd in noot 1 bij Tabel I 'Microbiologische parameters' in Bijlage A van het Drinkwaterbesluit	2020	2027	Biologische Veiligheid + Bronnen	Het referentiedocument omvat vier zuiveringsstappen: bodempassage, ozon-desinfectie, RO en UV-desinfectie. In de praktijkcode wordt bovendien de zuiveringsstap langzame-zandfiltratie genoemd. Voor die zuiveringsstap is een offline model beschikbaar dat kan worden opgevraagd bij RIVM. Verwijderingsrendementen van (zuiverings)stappen voor organismen anders dan deze vijf maken onderdeel uit van het lopende onderzoeksprogramma van de Nederlandse drinkwatersector. De webtool voor het referentiedocument AMVD is toegankelijk voor de drinkwaterbedrijven via het internetadres http://qmra.kwrwater.nl met de volgende

						login gegevens: (i) User Name = 'QMRA' en (ii) Password = 'KWR123'. Voor de vier genoemde zuiveringsstappen daarvan is een toelichting beschikbaar: • webtool toelichting bodempassage; • webtool toelichting RO; • webtool toelichting ozon-desinfectie; • webtool toelichting UV-desinfectie.
PCD 9	Uniforme storingsregistratie (USTORE); Praktijkcode voor het beheer van storingsregistratie van leidingnetten	bindend: storingsregistratie wordt expliciet genoemd in de ' Beleidsnota Drinkwater; Schoon drinkwater voor nu en later ' (2014) in het kader van de vervangingsopgave van de drinkwatersector, waarmee het ministerie aangeeft te verlangen dat de drinkwaterbedrijven in de beschreven periode hun storingsregistratie op orde brengen	2022	2027	Distributie	De vigerende editie van de praktijkcode PCD 9 wordt geïmplementeerd bij de in de Begeleidingsgroep USTORE participerende drinkwaterbedrijven (alle Nederlandse drinkwaterbedrijven met uitzondering van Evides Waterbedrijf en Vitens). Het zal enkele jaren in beslag nemen om data volgens het vernieuwde format aan te leveren.
PCD 10	Snelfiltratie in open filters; <i>Snelfilters onder atmosferische druk in gesloten gebouwen</i>	voorschrijvend	2018	2026	Zuivering	
PCD 11	Berekening CO ₂ -voetafdruk van drinkwaterbedrijven	bindend: i.v.m. 'climate change' publiekrechtelijke	2024	2025	Omgeving en Transitie	In 2021 is in een voortraject een plan van aanpak opgesteld en geaccordeerd voor een jaarlijkse actualisatie van de

		regelgeving komt steeds meer in beeld				praktijkcode en/of bijbehorende Rekentool CO2 footprint drinkwaterbedrijven.xlsx in de jaren 2022 – 2025.
PCD 12	Wet- en regelgeving in Nederland voor onderdelen van drinkwaterleidingnetten; <i>Een toelichting op de 'Regeling materialen en chemicaliën drink- en warm tapwatervoorziening' (versie 1 juli 2017)</i>	beschrijvend: uit de titel van de praktijkcode blijkt dat het gaat om een toelichting op de (ministeriële) Regeling materialen en chemicaliën drink- en warm tapwatervoorziening	2018	2027	Chemische Veiligheid	De praktijkcode is weliswaar primair bedoeld voor onderdelen van leidingen voor het transport en de distributie van drinkwater, maar is ook bruikbaar voor andere toepassingen. In de praktijkcode wordt verwezen naar verschillende procedures en lijsten op de website van de 'Four Member States' ('4MS' en inmiddels '4MS Initiative', 4MSi), waarvan er na het verschijnen van de praktijkcode enkele (bij herhaling) zijn geactualiseerd. Met name worden in dat verband de volgende 'positieve lijsten' genoemd: • Voor cementgebonden materialen: positieve lijst voor cementgebonden materialen van 24 november 2016 [10] • Voor kunststof materialen ('organic materials'): positieve lijst voor kunststof materialen van 16 december 2024 [7] • Voor metallische materialen: positieve lijst voor metallische materialen van 30 juli 2025 [12] • Voor email en keramische materialen: positieve lijst voor email en keramische materialen van 24 februari 2021 Artikel 11 'Minimumvereisten inzake hygiëne voor materialen die in contact komen met voor menselijke consumptie bestemd water' van de Europese Drinkwaterrichtlijn (van 16 december 2020, die op 12 januari 2021 van kracht is geworden) heeft EU breed invulling gekregen via een set van zes zogenoemde uitvoerings- en

					gedelegeerde handelingen ('Acts'), die in het voorjaar van 2024 zijn vastgesteld: • 1IA methoden voor het testen en aanvaarden van uitgangsstoffen met 1IA bijlagen • 2IA Europese positieve lijsten van uitgangsstoffen met 2IA bijlagen • 3DA opnemen en verwijderen van uitgangsstoffen van positieve lijsten met 3DA bijlage • 4IA methoden voor het testen en aanvaarden van eindproducten met 4IA bijlagen • 5DA conformiteitsbeoordelingsprocedures voor producten met 5DA bijlage • 6DA markering van producten met 6DA bijlage Er is een (uitgebreide) handleiding bij deze zes handelingen ('Guidance Document') opgesteld (nog niet openbaar). Deze handelingen worden vanaf 1 januari 2027 van kracht voor nieuwe materialen en daarop gebaseerde producten. Voor bestaande materialen en producten is dat met ingang van 1 januari 2033 het geval. Op nationaal niveau worden de handelingen via de ministeriële regeling (te herzien in 2025 – 2026) geïmplementeerd in de wet- en regelgeving op het gebied van drinkwater. Aansluitend kan de praktijkcode PCD 12 op basis daarvan worden herzien.
PCD 13 (serie van 5 delen)	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater	-			Bronnen + Watersysteem en Natuur De vijfdelige serie praktijkcodes heeft betrekking op de winning van (oever)grondwater en kunstmatig geïnfiltreerd water. In 2025 – 2026 wordt een project uitgevoerd waarbij de verschillende praktijkcodes op het gebied van de winning van (oever)grondwater en kunstmatig geïnfiltreerd water onderling worden afgestemd. De opbrengsten daarvan worden medio 2026 verwacht.

PCD 13-1	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater; <i>Deel 1: Algemeen</i>	voorschrijvend	2019	2026		
PCD 13-2	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater; <i>Deel 2: Ontwerp</i>	voorschrijvend	2019	2026		
PCD 13-3	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater; <i>Deel 3: Aanleg</i>	voorschrijvend	2020	2026		
PCD 13-4	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater; <i>Deel 4: Exploitatie</i>	voorschrijvend	2022	2026		
PCD 13-5	Putten en puttenvelden ten behoeve van drinkwater; <i>Deel 5: Infiltratieputten</i>	voorschrijvend	2023	2026		
PCD 14 (serie van 4 delen)	Ontzuren van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater				Zuivering	
PCD 14-1	Ontzuren van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater; <i>Deel 1: Algemeen</i>	voorschrijvend	2020	2027		
PCD 14-2	Ontzuren van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater; <i>Deel 2: Verwijdering van kooldioxide door middel van beluchting</i>	voorschrijvend	2020	2027		

PCD 14-3	Ontzuren van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater; <i>Deel 3: Verwijdering van kooldioxide door middel van filtratie over calciumcarbonaat houdende materialen niet zijnde dolomiet</i>	voorschrijvend	2020	2027		
PCD 14-4	Ontzuren van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater; <i>Deel 4: Verwijdering van kooldioxide door middel van het doseren van een sterke base</i>	voorschrijvend	2020	2027		
PCD 15	Afsluiterbeheer	voorschrijvend	2022	2027	Distributie	
PCD 16	Luchtfiltratie ten behoeve van de drinkwatervoorziening	voorschrijvend	2020	2027	Biologische Veiligheid + Chemische Veiligheid + Zuivering	
PCD 17	Richtlijn voor de kwaliteitsborging van chemicaliën ten behoeve van de bereiding van drinkwater; <i>In het volledige traject van productie tot en met gebruik</i>	voorschrijvend	2022	2027	Zuivering	
PCD 18	Verwijdering van methaan uit water ten behoeve van de bereiding van drinkwater	voorschrijvend	2022	2027	Zuivering	In een separaat Excel bestand bij Bijlage II van de praktijkcode zijn alle gegevens opgenomen van drinkwaterproductielocaties met methaanverwijdering van Nederlandse drinkwaterbedrijven en het Vlaamse waterbedrijf Pidpa.

PCD 19	Best practice guide for hydraulic model export	beschrijvend: het gaat om door drinkwaterbedrijven uit te voeren en aan te reiken zaken t.b.v. een evaluatie door KWR Water Research Institute	2022	2027	Distributie	Deze eerste editie van de praktijkcode is (i) in het Engels en (ii) niet in het officiële format voor een praktijkcode opgesteld. Het is de bedoeling het document in het Nederlands op te stellen en in het officiële format over te zetten (besluitvorming daarover medio 2025). De praktijkcode wordt onderhouden in opdracht van het 'Platform Leidingnetmodellen'.
PCD 20	OLM in de benchmark; <i>Definities OLM en beschrijving spreadsheet 'OLM formulier.xlsm'</i>	bindend: de praktijkcode sluit aan bij onderdeel b van lid 2 van Artikel 57 'Prestatie-indicatoren' van § 6.1 'Prestatievergelijking' van Hoofdstuk 6 'De doelmatigheid van de openbare drinkwatervoorziening' van het Drinkwaterbesluit	2021	2030	Distributie	De afkorting OLM staat voor Ondermaatse LeveringsMinuten. Voor de dataverwerking is een bijbehorend Excel rekensheet beschikbaar. De praktijkcode wordt onderhouden in opdracht van Vewin.
PCD 21	Actieve-koolfiltratie van water ten behoeve van de bereiding van drinkwater	voorschrijvend	2025	2030	Biologische Veiligheid + Zuivering	In een separaat Excel bestand bij Bijlage II van de praktijkcode zijn alle gegevens opgenomen van drinkwaterproductielocaties met actieve-koolfiltratie van Nederlandse drinkwaterbedrijven.
PCD 22	Frontbeveiliging; <i>De beveiliging van het drinkwater in het leidingnet tegen terugstroming vanuit daarop aangesloten installaties</i>	voorschrijvend	2024	2029	Biologische Veiligheid + Distributie	

PCD 23	Bereiding van drinkwater door middel van membraanfiltratie	voorschrijvend	2025	2030	Zuivering	Deze praktijkcode wordt in 2024 – 2025 opgesteld en zal specifieke hoofdstukken bevatten op het gebied van microfiltratie (MF), ultrafiltratie (UF), nanofiltratie (NF) en omgekeerde osmose (RO). De nieuwe praktijkcode kan begin 2026 tegemoet worden gezien.
PCD 24	Kathodische bescherming (KB)	voorschrijvend	2026			Deze praktijkcode wordt in 2025 – 2026 opgesteld.
PCD 25	Aquathermie	voorschrijvend	2026			Deze praktijkcode wordt in 2025 – 2026 opgesteld.
PCD 26	Praktijkcode ten aanzien van alle relevante publiek- en privaatrechtelijke regelgeving voor de zuivering(sinstallatie)	voorschrijvend	2026			Deze praktijkcode wordt in 2025 – 2026 opgesteld.
	Lekverliezen (?)					

Verbindend

Een praktijkcode die expliciet is vermeld in een document van publiekrechtelijke aard (wet, Algemene Maatregel van Bestuur of ministeriële regeling) en daardoor een wettelijk kader heeft, en derhalve (volgens een rechterlijke uitspraak) ‘verbindende kracht heeft’ of ‘is aan te merken als algemeen verbindend voorschrift’.

Bindend

Een praktijkcode die is gebaseerd op een bovenliggende nationale, Europese of mondiale norm (privaatrechtelijk) of waarin een onderwerp met een wettelijk kader (dat wil zeggen onderdeel uitmaakt van de wet- en regelgeving) is uitgewerkt.

Voorschrijvend

Een praktijkcode die een richtlijn is in de zin van een vakinhoudelijke aanbeveling van een te volgen gedrag of handelwijze.

Beschrijvend

Een praktijkcode die toelichtend van karakter is of een opsomming en uitwerking is van de (technische) mogelijkheden die er zijn.